

LV

LV

LV



EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 27.9.2007
COM(2007) 558 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Rīcības plāns pieaugušo izglītībai

„Mūžu dzīvo — mūžu mācies”

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Rīcības plāns pieaugušo izglītībai

„Mūžu dzīvo — mūžu mācies”

1. IEVADS

Valstu un valdību vadītāji 1997. gadā preambulā Amsterdamas Līgumam apliecināja apņēmību „attīstīt visaugstāko iespējamo zināšanu līmeni, nodrošinot savām tautām plašas iespējas iegūt izglītību un to pastāvīgi papildināt”¹.

Eiropadomes sanāksme Lisabonā 2000. gadā noteica Eiropas stratēģisko mērķi līdz 2010. gadam kļūt par konkurētspējīgāko un dinamiskāko uz zināšanām balstīto sabiedrību pasaulē. Lisabonā ierosinātās programmas galvenais uzdevums ir veicināt nodarbinātību un labāku iekļaušanos sabiedrībā, izmantojot ieguldījumu iedzīvotāju zināšanu un kompetenču paaugstināšanā visos dzīves posmos.

Komisija 2001. gada paziņojumā *Faktiska mūžizglītības īstenošana Eiropā*² vēlreiz uzsvēra nozīmi, kāda ir mūžizglītībai visiem Eiropas iedzīvotājiem. Viena no galvenajām nostādnēm bija tā, ka tradicionālās sistēmas ir jāmaina, un jāuzlabo to atvērtība un elastīgums, lai studējošiem varētu piedāvāt individuālas mācību programmas, kas atbilstu viņu vajadzībām un interesēm, un lai tādējādi viņi varētu izmantot iespējas visa mūža garumā.

Kopējā 2006. gada vidusposma ziņojumā par sasniegto darba programmā „Izglītība un apmācība 2010” ir uzsvērts, ka visiem pilsoņiem jāapgūst un mūžizglītības procesā pastāvīgi jāatjaunina savas prasmes un jo īpaši ir jāņem vērā tās sabiedrības daļas īpašās vajadzības, kas pakļauta sociālās atstumtības riskam. Arī vidējas un augstas kvalifikācijas personu kompetences pilnveidošanā³ pieaugušo izglītībai ir liela nozīme (gan no kvantitatīvā, gan kvalitatīvā viedokļa).

Komisijas 2006. gada paziņojumā par pieaugušo izglītību⁴ „Mūžu dzīvo — mūžu mācies”⁵ ir uzsvērts, ka pieaugušo izglītība ir galvenais mūžizglītības priekšnoteikums. Tai ir liela loma pilsoniskuma un kompetences pilnveidošanā.

¹ Eiropas Kopienas dibināšanas līgums, http://europa.eu/eur-lex/en/treaties/dat/C_2002325EN.003301.html.

² Eiropas Komisijas paziņojums „Faktiska mūžizglītības īstenošana Eiropā”, http://ec.europa.eu/education/policies/lll/life/communication/com_en.pdf.

³ Komisijas paziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai „Ceļā uz kopīgiem elastīguma un sociālās drošības principiem: vairāk un labākas darba vietas, izmantojot elastīgumu un drošību”, http://ec.europa.eu/employment_social/news/2007/jun/flexicurity_en.pdf.

⁴ Eiropas Komisijas paziņojumā „Mūžu dzīvo — mūžu mācies” ar pieaugušo izglītību domātas visas izglītības formas, kurās iesaistās pieaugušie pēc tam, kad tie aizgājuši no sākotnējās izglītības un apmācības.

Šā rīcības plāna uzmanības centrā ir tie, kuri nelabvēlīgā situācijā atrodas tādu iemeslu dēļ kā sliktā lasīt un rakstīt prasme, nepietiekama darba prasme un/vai nepietiekama prasme veiksmīgai integrācijai sabiedrībā. Atkarībā no dalībvalsts tie var būt migranti, vecāka gadagājuma cilvēki, sievietes vai personas ar invaliditāti.

Plāns pamatojas uz priekšnoteikumu, ka vajadzība pēc augsta līmeņa un pieejamas pieaugušo izglītības vairs nav apstrīdama, ņemot vērā uzdevumus, kas Eiropai būs jārisina tuvākajos gados.

- samazināt darbaspēka trūkumu, ko izraisījušas demogrāfiskās pārmaiņas, paaugstinot prasmju līmeni darbaspēkam vispār un jo īpaši mazkvalificētiem strādniekiem (80 miljoni 2006. gadā). Pieaugušo izglītība var ātri un efektīvi risināt šo uzdevumu;
- rast risinājumus problēmai par personu, kas priekšlaicīgi pametušas mācības⁶, joprojām lielo skaitu (gandrīz 7 miljoni 2006. gadā), dodot vēl vienu iespēju tiem, kas uzsāk darba dzīvi bez jebkādas kvalifikācijas;
- samazināt sociāli atstumtu cilvēku vidū joprojām vērojamo nabadzību un sociālo nevienlīdzību. Pieaugušo izglītība var gan uzlabot cilvēku prasmju līmeni, gan arī palīdzēt tiem aktīvi iekļauties sabiedrības dzīvē un sasniegt personas autonomiju;
- palielināt migrantu integrēšanās līmeni sabiedrībā un darba tirgū. Ar pieaugušo izglītības starpniecību ir iespējams izveidot individuāli pielāgotas kursu programmas, tostarp valodu apmācībā, tādējādi veicinot šo integrācijas procesu. Turklāt migrantiem ir vieglāk panākt savas kvalifikācijas apstiprināšanu un atzīšanu uzņemošajā valstī, ja viņi ir iesaistījušies pieaugušo izglītībā;
- palielināt piedalīšanos pieaugušo izglītības pasākumos, jo īpaši pievēršot uzmanību faktam, ka dalība tajos samazinās pēc 34 gadu vecuma. Laikā, kad visā Eiropā paaugstinās vidējais darba vecums, paralēli ir jāpieaug vecāku strādnieku dalībai pieaugušo izglītības pasākumos.

Uz vajadzību palielināt ieguldījumus pieaugušo izglītībā jo īpaši norāda pēdējie pamatkritēriju rādītāji, no kuriem izriet, ka pieaugušo (no 25 līdz 64 gadu vecumam) piedalīšanās mūžizglītības pasākumos vairs nepalielinās un 2006. gadā pat ir nedaudz samazinājusies līdz 9,6 %⁷.

Rīcības plāns paredz sniegt palīdzību pieaugušo izglītības sektora nostiprināšanā, lai varētu izmantot tā pilnu jaudu. Minētais sektors ir komplekss, tajā ir dažādi pakalpojumu sniedzēji, kas darbojas visa veida mērķa grupu vajadzību nodrošināšanai. Nav šaubu par pieaugušo izglītības starpnozaru raksturu.

⁵ Eiropas Komisijas paziņojums „Mūžu dzīvo – mūžu mācies”, COM(2006) 614, 23.10.2006., http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2006/com2006_0614en01.pdf

⁶ 6 miljoni 2005. gadā: Komisijas dienestu darba dokuments „Lisabonas izglītības un apmācības mērķu sasniegšanas gaita – Ziņojums pamatojas uz rādītājiem un kritērijiem – Ziņojums 2006”, SEC (2006) 639, 16.5.2006., 40. lpp.

⁷ 2007. gada progresa ziņojuma projekts.

Galvenais rīcības plāna mērķis ir īstenot piecus pamatuzdevumus, kas noteikti paziņojumā „Mūžu dzīvo — mūžu mācies”: mazināt šķēršļus, kas traucē piedalīties; nodrošināt pieaugušo izglītības sektora kvalitāti un efektivitāti; paātrināt mācību sasniegumu atzīšanu un novērtēšanu; nodrošināt pietiekošus ieguldījumus un veikt šā sektora pārraudzību.

1.1. Konsultāciju process

Šis paziņojums ir izstrādāts, pamatojoties uz plašām konsultācijām, kas tika veiktas pēc 2006. gada paziņojuma. Komisija 2007. gada pirmajā pusē konsultējās ar dalībvalstīm, izmantojot četras izglītības un nodarbinātības ministru, sociālo partneru un pieaugušo izglītības NVO reģionālās sanāksmes (Somijā, Vācijā, Slovēnijā un Portugālē).

Katrā reģionālajā sanāksmē, pamatojoties uz 2006. gada paziņojuma galvenajām nostādnēm, uzņemošā valsts iepazīstināja dalībniekus ar veiksmīgas prakses piemēriem par:

- rezultātiem, kas sasniegti, izmantojot integrētu ieinteresēto personu pieeju;
- to, kā uzlabot prasmju līmeni mazkvalificētiem strādniekiem;
- to, kā tiek izstrādāta politika un darbības aktīvākai dalībai pieaugušo izglītībā;
- to, kā nosaka veidu, kādā īsteno neformālās izglītības rezultātu atzīšanu un vērtēšanu.

Šajās sanāksmēs notikušo apmaiņu ar labāko pieredzi var uzskatīt par procesa pirmo pozitīvo rezultātu.

Komisija arī izmantoja neformālo valsts informācijas vākšanas organizāciju palīdzību dalībvalstīs, lai iegūtu papildu atbildes reakciju par rīcības plānu no politikas veidotājiem, sociālajiem partneriem un NVO, kas darbojas formālās un neformālās pieaugušo izglītības jomā⁸.

Turklāt rīcības plāna izstrādāšanā Komisijai palīdzēja ekspertu grupa, kas bija izveidota no dalībvalstu pārstāvjiem, sociālajiem partneriem un starptautiskajām organizācijām, kā piemēram, *UNESCO*.

2. RĪCĪBAS PLĀNA PAMATĀ IR EFEKTĪVS PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBAS SEKTORS

Lisabonas mērķu un visdažādāko aspektu mūžizglītības uzdevumu sasniegšanā pieaugušo izglītības sektora ieguldījumu varētu uzlabot, izveidojot efektīvākas sistēmas, kurās ir iesaistītas visas ieinteresētās personas. Šajā rīcības plānā noteikto rezultātu izpilde arī ir atkarīga no šo sistēmu efektivitātes.

Ir vispārzināms, ka katrā dalībvalstī ir atšķirīgs izejas punkts attiecībā uz dalību, kvalitāti, finansējumu un šā sektora attīstību. Ir daudz veiksmīgas iniciatīvas piemēru, kas dalībvalstīs veiktas ar ES atbalstu un kuras var izmantot citi⁹.

⁸ Konsultāciju procesā piedalījās 27 dalībvalstis, 3 EEZ valstis un Turcija.

⁹ Informatīvs dokuments *ESF060603-ESF Support to Education and Training*.

Konsultāciju process un liecības, kas iegūtas šīs jomas pētījumos un zinātniskajā izpētē, liecina par to, ka spēcīgs un efektīvs pieaugušo izglītības sektors sastāv no vairākiem galvenajiem elementiem, kas ir savstarpēji cieši saistīti. Šie elementi ir:

- politika, kas pieņemta sabiedrības un ekonomikas vajadzību nodrošināšanai;
- mācību sistēmas tostarp tās kvalitātes, efektivitātes un atbildības pārvaldes struktūras,
- mācību sniegšanas struktūras, tostarp mācību pasākumi, atbalsts mācībām un to atzīšana, kam ir liela loma studējošo motivācijas un mācību vajadzību risināšanā, ņemot vērā sabiedrības un ekonomikas vajadzības.

Lai uzlabotu pieaugušo izglītības efektivitāti, paplašinātu to un atvieglotu pieeju tai un nodrošinātu pienācīgu finansēšanu ir vajadzīga partnerība Eiropas, valsts, reģionu un vietējā līmenī¹⁰.

2.1. Politika

Konsultāciju process vēlreiz pierādīja, ka valsts iestādēm kopā ar citām ieinteresētajām personām ir aktīvi jādarbojas, lai mazāk aizsargātām personām garantētu mācību iespējas, nodrošinot viņiem pamatprasmju iegūšanu¹¹. Šī piedalīšanās ir vajadzīga, lai nodrošinātu to, ka pieaugušie, kuri skolu pamet priekšlaicīgi bez atbilstošas formālas kvalifikācijas un kuri vēlas atsākt vai turpināt pamatizglītību kādā noteiktā dzīves posmā, saņemtu palīdzību atbilstošu un inovatīvu mācību programmu veidā un viņiem sniegtu prasmju iegūšanas iespējas, izmantojot ar darbu saistītas apmācības piedāvājumus. Valsts iestāžu iesaistīšanās ir jo vairāk vajadzīga apstākļos, kad strauji mainās darba vietas un tajās pielietojamās prasmes.

Ieinteresētās personas uzskatīja, ka, salīdzinot ar citām mācību jomām, pieaugušo izglītības sektora sniegums un ieguvumi nav labi izpētīti, apspriesti vai publicēti. Turklāt pieaugušo izglītības iespēju attīstība nesaskan ar atsevišķu personu un sabiedrības vajadzībām.

Lai paaugstinātu piedalīšanās līmeni un veicinātu ieguldījumus, liela nozīme ir skaidri saskatāmai pieaugušo izglītības kvalitātei, atbilstībai un efektivitātei¹².

Valdībām un citām ieinteresētajām personām būtu jādarbojas attiecīgajās jomās, lai atvieglotu pieejamību, sniegtu vadību un vērtējumus un lai paātrinātu neformālās un neoficiālās izglītības mācību apstiprināšanu un atzīšanu.

2.2. Pārvaldība

Konsultācijas dalībnieki uzsvēra, ka laba pārvaldība, ko nodrošina pieaugušo izglītības sniedzēji veicina pieaugušo izglītības efektivitāti. Tas savukārt nodrošina studējošo kvalitatīvu zināšanu apguvi un visām ieinteresētajām personām labu ieguldījumu atdevi.

¹⁰ Promoting adult learning, OECD, 2005, ISBN: 9264010939

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra ieteikums par pamatprasmēm mūžizglītībā (2006/926/EK), OV L 394, 30.12.2006., 10. lpp.

¹² Komisijas paziņojums „Efektivitāte un vienlīdzīgums Eiropas izglītības un apmācības sistēmās”, COM(2006)481, galīgā redakcija, 8.9.2006., http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/comm481_en.pdf

Pieaugušo izglītības sniedzēju labu pārvaldību raksturo:

- uzmanības centrā pieaugušie kas mācās;
- inovatīva pieeja mācību procesam;
- efektīva vajadzību analīze;
- efektīvas administrācijas sistēmas un atbilstīgi piešķirti resursi;
- profesionāls personāls;
- mehānismi, kas nodrošina pakalpojumu kvalitāti;
- uz pierādījumiem balstītas pārraudzības un vērtēšanas sistēmas valsts līmenī;
- cieši sakari ar citām izglītības jomām un iestādēm, tādām kā studējošo organizācijas, filiāļu apvienības un nozaru institūti. Tā kā darba devēji nodrošina lielāko daļu no pieaugušo apmācības, izmantojot uz darbu balstītu apmācību un veidojot mācībām labvēlīgu klimatu, ir ļoti svarīga to iesaistīšanās vietējā un reģionālā plānošanā.

Plānota un sistemātiska pieeja ir vajadzīga visos līmeņos un visās formālās un neformālās¹³ izglītības sastāvdaļās, lai uzlabotu pārvaldi un pārskatāmību un lai sniegtu pietiekamu pārlicību, ka pieaugušo izglītības sniegšana risinās visu ieinteresēto personu prasības, jo īpaši studējošo prasības.

2.3. Rezultāti

Konsultācijas pierādīja, ka galvenais uzdevums pieaugušo izglītībā ir sniegt tādus pakalpojumus, kas vienlaicīgi atbilst pieaugušo, kuri mācās, vajadzībām, sniedz augsta līmeņa risinājumus darba tirgus un sabiedrības vajadzībām un veicina tālāku pieprasījumu. Turklāt, lai pārvarētu dažādās barjeras, kas apgrūtina piedalīšanos, ir vajadzīgi dažādi savstarpēji saistīti pasākumi. Tie ir šādi:

- padarīt pieejamāku studentiem augstas kvalitātes informāciju un orientāciju. Šo uzdevumu var izpildīt, izveidojot Kopienas vai uz darbavietu balstītus pakalpojumus. Visi konsultāciju dalībnieki bija vienisprātis, ka šā Rīcības plāna mērķa grupām šādi pakalpojumi ir sniedzami bez maksas;
- pietuvināt apmācību procesu studentu dzīves un darba vietām. Šis mērķis ir sasniedzams, izmantojot vietējos mācību centrus, NVO, apmācību darba vietās, tālmācību. Jāpiedāvā dažādas mācību iespējas, kas atbilstu katra indivīda īpašajām vajadzībām;
- nodrošināt elastīgu pieeju mācību rezultātu vērtēšanai, apstiprināšanai un atzīšanai, kuru rezultātā tiktu piešķirts atestāts un kvalifikācija; šim procesam ir vajadzīga vadība;

¹³ Definīcijas sk. „Mūžizglītības memorandā” (SEC(2000) 1832, 30.10.2000.) un turpmākajos dokumentos, piem., Statistikas biroja mācību darbību klasifikācijā.

- paplašināt pieeju augstākajai izglītībai¹⁴, lai atvieglotu kvalifikācijas paaugstināšanu par vienu līmeni; ieviest ar pieprasījumu saistītus finanšu mehānismus (tādus kā individuālie mācību konti, nodokļu pasākumi un aizdevumi, kurus sniedz gan ar valsts palīdzību, gan izmantojot valsts garantiju mehānismus), lai risinātu finansiālos ierobežojumus un veicinātu pilna laika vai daļēja laika mācības;
- atbalstīt personu centienus turpināt izglītību gan personības realizācijas, gan nodarbinātības iespēju uzlabošanas nolūkā. No šāda viedokļa pieaugušo izglītība ir spēcīgs mehānisms valodu apguves veicināšanā un tas atbilst Komisijas stratēģijai, kas izklāstīta Valodu apguves sekmēšanas un valodu daudzveidības rīcības plānā 2004.-2006. gadam¹⁵. Profesionālajai orientācijai ir izšķiroša loma, lai palīdzētu pieaugušajiem izmantot iespējas, ko tiem piedāvā uzņēmumi, sociālie dienesti un citas iestādes.

3. RĪCĪBAS PLĀNS

Lai īstenotu 2006. gada paziņojuma piecus pamatuzdevumus, un ņemot vērā viedokļus, kas tika izteikti nesenajā apspriešanās, Komisija aicina dalībvalstis piedalīties šī sektora Eiropas rīcības plānā, kurā iekļauti pasākumi šādās jomās:

- analizēt visos izglītības un apmācības sektoros veikto reformu ietekmi uz pieaugušo izglītību dalībvalstīs;
- uzlabot pakalpojumu sniegšanas kvalitāti pieaugušo izglītības sektorā;
- palielināt pieaugušo iespējas vismaz par vienu pakāpi paaugstināt savu kvalifikāciju;
- paātrināt iemaņu un sociālo prasmju vērtēšanas procesu un nodrošināt to apstiprināšanu un atzīšanu saskaņā ar mācību rezultātiem;
- uzlabot pieaugušo izglītības sektora pārraudzību.

Minēto pasākumu īstenošanu var atbalstīt, izmantojot Eiropas Sociālo Fondu un Mūžizglītības programmu.

3.1. Analizēt visos izglītības un apmācības sektoros veikto reformu ietekmi uz pieaugušo izglītību dalībvalstīs

Pieaugušo izglītības sektors ir saistīts ar pārējiem izglītības sektoriem. Tāpēc ir svarīgi analizēt citu izglītības jomu — formālo un neformālo — pilnveidošanās rezultātus un to savstarpējo iedarbību ar attīstības tendencēm pieaugušo izglītībā. Lielākā daļa no dalībvalstīm izstrādā valsts kvalifikācijas programmas, kas saistītas ar Eiropas kvalifikācijas programmu.

¹⁴ Eirobarometra 192. zibensaptauja: 87 % no mācību spēkiem, kas ES strādā universitātēs piekrīt uzskatam, ka universitātes būtu jāatver pieaugušo izglītības mērķiem.

¹⁵ Komisijas paziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai „Valodu apguves un valodu daudzveidības sekmēšana: Rīcības plāns 2004. – 2006. gadam”. http://ec.europa.eu/education/doc/official/keydoc/actlang/act_lang_en.pdf

Pašlaik notiek diskusija par mācību kredītpunktu pārvešanu. Šie pasākumi ir vērsti uz to, kā atvieglot pieeju, progresu un nodošanu, un tāpēc tie ir potenciāli nozīmīgi, lai atvērtu kvalifikācijas sistēmas pieaugušajiem. Kvalitātes nodrošināšana ir svarīga izglītības un apmācības reformu sastāvdaļa. Pieaugušo izglītības sektora attīstība ir jāintegrē jau notiekošajos izglītības un apmācības modernizācijas procesos. Dažās dalībvalstīs pieaugušo izglītība ir iekļauta reformu procesā; citās tā nav.

2008	Pamatojoties uz valstu ziņošanas mehānismiem, tiks uzdots veikt analīzi par valstu reformu ietekmi uz pieaugušo izglītības sektoru. Šajā analīzē būs jāiekļauj šo reformu izmaksu un ieguvumu analīze, lai patiesi novērtētu veiksmīgāko pieredzi. Vajadzības gadījumā tiks uzsākta papildu izpēte.
2009	Šīs analīzes rezultātus iekļaus ziņojumā, kas atspoguļos tendences, sasniegumus un nepilnības Eiropas un valstu līmenī. Šie rezultāti tiks izmantoti Mūžizglītības programmas un citu atbilstošo ES iniciatīvu izstrādāšanā.
2010	Komisija ziņos par sasniegto reizi divos gados, sākot no 2010. gada.

3.2. Uzlabot pakalpojumu sniegšanas kvalitāti pieaugušo izglītības sektorā

Pakalpojumu sniegšanu ietekmē politika, pieejamie resursi, telpu pieejamība un daudzi citi faktori, bet galvenais no tiem ir šajās darbībās iesaistītā personāla kvalifikācija. Līdz šim daudzās dalībvalstīs nav pievērsta uzmanība pieaugušo izglītībā (pamatizglītība un turpmākā izglītība) iesaistītā personāla apmācībai, statusam un apmaksai. Šajā kontekstā pieaugušo izglītībā iesaistītais personāls nav tikai pasniedzēji, bet tas ir arī pārvaldes, orientācijas personāls, darbaudzinātāji un administrācija. Šā personāla uzdevums ir risināt īpašo grupu dažādās vajadzības. Personāla kvalifikācijai ir izšķiroša nozīme pieaugušo dalībai izglītības pasākumos.

2008	Tiks publicēti pētījuma <i>Pieaugušo izglītības sektora profesijas Eiropā</i> rezultāti. Tajā tiks sniegta esošā veiksmīgākā pieredze dalībvalstīs, kā arī ieteikumi. Labākās pieredzes piemēri tiks izplatīti, izmantojot Izglītības un apmācību darba programmu 2010. gadam un Mūžizglītības programmu (piemēram, ar profesionālapskates pasākumu un praktiskās pieredzes apmaiņas palīdzību).
2009	Pamatojoties uz labāko pieredzi, tiks izveidoti standarti pieaugušo izglītības profesijām, tostarp profesionālās orientācijas dienestiem.
2010	Tiks veikti turpmāki pētījumi pakalpojumu sniedzēju un kvalitātes standartu un akreditācijas izstrādē. Šie pasākumi arī palīdzēs pārraudzīt šo sektoru.

3.3. Palielināt pieaugušo iespējas vismaz pa vienu pakāpi paaugstināt savu kvalifikāciju

Eiropas demogrāfiskās attīstības prognozes norāda uz to, ka ārkārtīgi liela nozīme ir ieguldījumam noteiktu mērķa grupu cilvēkkapitālā un sociālajā kapitālā, ņemot vērā darba spēka samazināšanās tendences un tā rezultātā sagaidāmo darbaspēka trūkumu. Informācijai un profesionālajai orientācijai ir izšķiroša loma, lai šīs grupas saņemtu informāciju, un tādējādi paaugstinātu motivāciju. Jāizmanto plašsaziņas līdzekļi ar to iespējām vērsties pie grūti sasniedzamu sabiedrības grupu locekļiem. Jāuzklausā arī pašu pieaugušo izglītības dalībnieku vēlmēs. Tomēr nepietiek tikai ar to, lai ieinteresētu cilvēkus piedalīties pieaugušo

izglītības un apmācības pasākumos. Šīm personām ir jānodrošina arī iespēja reāli progresēt un paaugstināt kvalifikācijas līmeni, uzlabojot viņu labāku integrēšanos visās dzīves sfērās.

Dalībvalstīm ir jāizpēta iespēja noteikt uzdevumus valsts līmenī, lai paaugstinātu attiecīgās iedzīvotāju mērķa grupas prasmju līmeni.

2008	Izstrādāt paraugprakses uzskaiti un projektus, kā sasniegt attiecīgās mērķa grupas un dot tām iespēju progresēt, uzsvaru liekot uz galvenajiem faktoriem, kas ļauj atkārtoti iesaistīt personas darba tirgū, izglītības un apmācības pasākumos un sabiedrībā (brīvprātīgs darbs). Tiks ņemti vērā Mūžizglītības programmas, jo īpaši programmas <i>Grundtvig</i> rezultāti.
2009	Pamatojoties uz pētījumu uzskaites rezultātiem (2008. gads), saistībā ar Mūžizglītības programmu tiks izsludināts uzaicinājums izteikt priekšlikumus izmēģinājuma projektiem mērķa grupu sasniegšanai un tālākai izpētei ar mērķi paaugstināt kvalifikāciju par vienu pakāpi.
2010	Vienlaicīgi tiks uzsākti projekti un rezultātu pārraudzīšana. Izglītības un apmācības kopīgajā progresa ziņojumā dalībvalstīm būtu jāziņo par paveikto mērķa grupu prasmju līmeņa paaugstināšanā.

3.4. Paātrināt nelabvēlīgo grupu neformālās un neoficiālās izglītības vērtēšanas un atzīšanas procesu

Neformālās un neoficiālās izglītības atzīšana un novērtēšana ir mūžizglītības stratēģijas stūrakmens. Daudzās dalībvalstīs ir izveidots tiesiskais regulējums, un lielākajā daļā no tām ir uzsāktas izmēģinājuma programmas.

Jo īpaši liela loma to iedzīvotāju grupu, kam nav pamatkvalifikācijas, integrēšanai sabiedrībā ir iemaņu un sociālo prasmju vērtēšanai, neatkarīgi no tā, kur un kā tā veikta. Šādiem iedzīvotājiem ir prasmes, kas nav atzītas. Ir svarīgi, lai visas ieinteresētās personas (darba devēji, valdības, atsevišķi pilsoņi) veic šādu atzīšanu, jo ir pierādīts, ka neformāli un neoficiāli iegūtu prasmju atzīšana var sniegt lielu laika un līdzekļu ekonomiju. Tāpēc ir svarīgi, lai valstu valdībām būtu pozitīva pieeja neformālās un neoficiālās izglītības atzīšanai. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš migrantu prasmju atzīšanai un novērtēšanai, neskarot ES tiesību aktus par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu¹⁶.

2008	Identificēt paraugpiederzi neformālās un neoficiālās izglītības novērtēšanā un atzīšanā, īpašu uzsvaru liekot uz sociālajām prasmēm, kuras galvenokārt iegūtas ārpus formālās izglītības sistēmas.
2009	Profesionālapskates pasākumi Eiropas līmenī, apmaiņa ar paraugpiederzi un pārrobežu personāla apmaiņa. To visu finansēs no Mūžizglītības programmas fondiem.
2010	Pirmais ziņojums par sasniegto tiks sagatavots diskusijai seminārā, un tās rezultātus paziņos visām ieinteresētajām personām.

¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 7. septembra Direktīva 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu, OV L 255/22, 30.9.2005.

3.5. Uzlabot pieaugušo izglītības sektora pārraudzību

Kā norādīts paziņojumā par pieaugušo izglītību „Mūžu dzīvo — mūžu mācies”, galvenais trūkums šajā nozarē ir nespēja uzskatāmi parādīt pieaugušo izglītības priekšrocības. Ir steidzami vajadzīga kopīga valoda un kopīga izpratne, lai pārvarētu pārpratumus kā arī lai novērstu salīdzināmu datu trūkumu šajā sektorā. Lai regulāri atjauninātu (reizi divos gados) sektora attīstības tendences, ir vajadzīgs vismaz minimāls pamatdatu apkopojums.

Šim pasākumam ir jābūt ciešā saskarē ar notiekošo attīstību un ar darbu pie rādītājiem un paraugkritērijiem¹⁷, tostarp ciešā saskarē ar darbu, ko veic Pastāvīgā darba grupa par rādītājiem un paraugkritērijiem.

2008	Balstoties uz Komisijas uzsākto izpēti, dalībvalstīm un ieinteresētajām personām ir jāvienojas par priekšlikumu atbilstoši terminoloģijai. Šīs izpētes mērķis ir arī sniegt ierosinājumus par pamatdatu apkopojumu, lai atvieglotu sektora pārraudzību reizi divos gados.
2009	Tiks izstrādāts un izdots saskaņotas terminoloģijas glosārijs. Dalībvalstīs, kas vēlas piedalīties, tiks uzsākta pamatdatu vākšana.
2010	Rezultātus publicēs Izglītības un apmācības kopīgajā progresā ziņojumā 2010. gadā.

4. RĪCĪBAS PLĀNA PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBAI PĀRRAUDZĪBA

Ir pienācis laiks garantēt pieaugušo izglītībai vietu Mūžizglītības sistēmā un atzīt tās nozīmi visu līmeņu politisko lēmumu pieņemšanā, tādējādi nodrošinot pieaugušo izglītības ieguldījumu Eiropas uzdevumu risināšanā.

Komisijas un dalībvalstu atbalstam līdz 2007. gada beigām tiks izveidota darba grupa, kas sīki izstrādās darbības un projektus saistībā ar šo rīcības plānu un uzraudzīs tā tālāku īstenošanu. Padome un Parlaments tiek aicināti atbalstīt šo rīcības plānu.

Lai ziņotu par sasniegto un apmainītos ar viedokļiem par turpmāko, 2009. gada otrajā pusē tiks organizēta konference.

¹⁷ „Saskaņota rādītāju un paraugkritēriju sistēma progresā uzraudzībai ceļā uz Lisabonas mērķiem izglītībā un apmācībā”. COM(2007) 61, galīgā redakcija.

PIELIKUMS: KONSULTĀCIJU PROCESA CELVEDIS

- (1) **Ekspertu grupas 4 sanāksmes Briselē**, piedaloties Eiropas Komisijas dienestu (*DG EMPL, DG ENTR, DG JLS*), sociālo partneru (*ETUC, EuroBusiness*), starptautisko organizāciju (*ESAO, UNESCO*), ieinteresēto personu un “četrus reģionus” ekspertu pārstāvjiem un Eiropas Pieaugušo izglītības apvienības pārstāvim.
- (2) **Dalībvalstu, EEZ valstu un Turcijas 4 starpvalstu konsultāciju sanāksmes**, piedaloties pārstāvjiem no izglītības un nodarbinātības ministrijām, sociālajiem partneriem un citām ieinteresētajām personām.
 - Helsinki, 2007. gada 22.–23. februāris. Ielūgtās valstis: Dānija, Igaunija, Islande, Latvija, Lietuva, Norvēģija, Somija, Zviedrija.
 - Bonna, 2007. gada 12.–13. marts. Ielūgtās valstis: Apvienotā Karaliste, Beļģija, Francija, Īrija, Lihtenšteina, Luksemburga, Nīderlande, Vācija.
 - Ļubļana, 2007. gada 26.–27. marts. Ielūgtās valstis: Austrija, Bulgārija, Čehija, Polija, Rumānija, Slovākija, Slovēnija, Ungārija.
 - Lisabona, 2007. gada 3.–4. aprīlis. Ielūgtās valstis: Grieķija, Itālija, Kipra, Malta, Portugāle, Spānija, Turcija.
- (3) **Augsta līmeņa konsultācijas ar dalībvalstu pārstāvjiem**
 - Heidelbergā, 2007. gada 1.–2. marts. Neformāla ministru sanāksme
 - Hamburgā, 2007. gada 22.–23. maijs. Arodmācību ģenerāldirektoru sanāksme (*DGVT*)
 - Brisele, 2007. gada 14.–15. jūnijs. Arodmācību padomdevējas komitejas sanāksme (*ACVT*)
- (4) **Neoficiālas konsultācijas ar dalībvalstīm un citām ieinteresētajām personām**
 - (a) Neoficiālas konsultācijas ar valstu informācijas vākšanas organizācijām. Dalībvalstu, EEZ un Turcijas valstu iestādes saņēma uzaicinājumu organizēt konsultācijas valsts līmenī ar attiecīgajām ieinteresētajām personām laikposmā no 2007. gada 26. aprīļa līdz 22. maijam.
 - (b) Turpmākas neoficiālas konsultācijas citos pasākumos (sociālo partneru sanāksmēs, konferencēs, semināros un apaļā galda sanāksmēs par pieaugušo izglītības jautājumiem).